

Monolog jednoho zachráněného

text: čtení + Ex 20,16

čtení: Lk 17,11-19

j+s 3.11.2013

(deváté přikázání)

Bylo nás deset a dohromady nás spojil malér. Společné neštěstí. Nebo přesněji řečeno: Soukromé neštěstí každého z nás (protože v tom je vždycky každý sám), ale dali jsme se dohromady, protože i to, co musím unést sám, se nějak líp nese, když je nás víc. Ne že by můj smutek nebo nemoc druhí nesli za mě – to nemůžou, protože to nejde. Ale už to, že tu jsou a že jim můžu důvěřovat, má v tu chvíli cenu nad zlato.

Tak jsme se dali dohromady, bylo nás deset. A spojilo nás ještě něco: že jsme se setkali s Boží láskou. Jako když vstoupíte do kostela (pokolikáté už) a tentokrát vás to chytne: “Ježíši, mistře, co kdyby ses smíloval i nade mnou, šlo by to?” To máte tak: Že je Bůh mocný, o tom si lidi vyprávějí odnepaměti (trochu tomu věří, něco nad námi asi je, a trochu tomu nevěří) – ale když se to vyprávění o Bohu začne týkat mě osobně, najednou je z toho úplně jiný příběh. Můj. Boží milost přestane být nezáživnou kostelní teorií a začne mě zajímat, protože je tu pro mě.

Tak i tohle nás spojovalo. “Co kdybys to své smilování nasměroval i ke mně, šlo by to?” zeptali jsme se a on odpověděl: “Šlo. Jděte se ukázat kněžím.” (Ti jediní měli tehdy oprávnění nám dát razítko, že jsme v pořádku, a vrátit nás mezi lidi, což jsme dosud nesměli.) Tak jsme šli.

Byli jsme zvyklí sami sebe v zrcadle vídat jako někoho, kdo má strašlivé trápení, které musí nést. Teď se ten obraz v zrcadle změnil: když se na sebe podívám, vidím někoho, nad kým se smíloval Bůh. Vrátil nás do života.

Bylo nás takových deset, ale vzdát Bohu chválu a poděkovat jsem přišel Ježíšovi sám. Když jsem mu padl k nohám, řekl mně: “Vstaň, tvá víra tě zachránila.” A to je konec příběhu. Neobvyklého příběhu. Jak jsme se uzdravili, těžko říct: Ježíš nám k tomu nic neřekl a ani žádné gesto neudělal, jen nás poslal pro potvrzení ke kněžím, jak to žádá Mojžíšův zákon. Tak jsme tam šli a pak jsem se k němu vrátil už jen já sám.

Co těch zbylých devět? zeptal se Ježíš, ale nečekal odpověď. Jak bych mu ji mohl dát? Vždyť ji neznám, můžu si ji leda domýšlet podle toho, jak jsem ty lidi poznal. Myslím si, že jsem je poznal dost, ale samozřejmě vím, že kdykoli mluvím o druhých, vždycky se do toho nějak promítne moje vidění světa a můj žebříček hodnot. A tak jsem Ježíšovi nic neodpověděl, jen jsem o těch devíti přemýšlel, proč vlastně nepřišli.

Jenže do druhého člověka nevidíte. Jestli vám někdo bude tvrdit, že svého bližního prokoukl a že ho má přečteného, nevěřte: jen si o něm ustálil svoje vlastní domněnky a nehodlá je měnit. Desatero přikázání zapovídá vydat o druhém křivé svědectví, ublížit slovem – a to znamená: říkejte toho o druhém co nejmíň, protože ho přece vždycky vidíte trochu pokřiveně, po svém.

Všimli jste si, že Ježíš těch devět neodsoudil, za to že nepřišli? Jen mu to asi bylo líto. Ale žádný soud nad nimi nevynesl. Snad je to tím, že tak dobře zná Mojžíšův zákon: tam se nechávají pootevřená vrátka – co kdyby se podařilo vyléčit nevyléčitelnou nemoc? Co kdyby se podařilo vrátit do života někoho, kdo z něj definitivně vypadl? Co kdyby se podařilo zachránit někoho ztraceného? Proto nás Ježíš poslal za kněžími: protože s takovou možností Boží předpisy počítají. A kněží v kostele jsou tu od toho, aby se na tu možnost nezapomnělo, a mají střežit ta pootevřená vrátka, kdyby je před třeba vámi někdo chtěl zabouchnout a zamknout.

Tak proto asi těch devět neodsoudil. Jen se zeptal: “Oni neprijdou?” a asi mu to bylo líto. Nic jsem mu na to neřekl, vždyť do nich nevidím. Jen si tak představuju, čím to asi může být, že nepřišli (ale vím, že když mluvím o druhých, vždycky se do toho nějak promítne moje vidění světa).

První z těch devíti, ten byl vždycky v jednom kole. Co jsem ho znal, byl vždycky samá práce a měl se co ohánět. Pak ho ta nemoc zastavila a vypadalo to, jako by ho připravila i o smysl života; ale teď, když je zase v pořádku, musí dohnat, co zmeškal. Žene ho povinnost a čas strašně letí. *Bože, já mu to vůbec nemám za zlé. Jen bych na tom nechtěl být jako on. Nějak mě prosím nauč přibrzdit a udělat si čas, ale tak, aby to nebylo kvůli nemocím a zlým událostem.*

Druhý, ten je rád, že to tak dopadlo, a přičítá to uzdravení všelijakým osvědčeným receptům, třeba veselé mysli, čistotě, pozitivní energii nebo co já vím čemu ještě; hodně o tom mluví, ale kolikrát mám dojem, jako by ten zázrak přičítal hlavně své životosprávě. *Bože, já doufám, že ti to moc nevadí, že se mu teď do těch řečí nevejdeš: vždyť vidíš, že pořád řeší jen sám sebe a je šťastný. Ale ty mu budeš umět ukázat, že nejen sám sebou živ je člověk. Snad na to přijde.*

Třetí je štěstím bez sebe, že může být zase doma, rodina je pro něj všechno. Chce se přivítat, zařadit, milovat, být mezi svými a pro nic jiného teď nemá oči. Tak asi proto nepřišel. *Bože, já mu to přeju a hned mu taky držím palce, aby unesl, že si asi nadělal krásné iluze, a skutečnost bude trochu horší, než čekal. Pomož mu, ať ho to zklamání nesklátí.*

Čtvrtý lituje, že zmeškal pár let, kdy se člověk rád baví, rád riskuje a žije kapku nezávazně a nevázaně; tak se do toho pustil, se zpožděním a s vervou. *Co já s tím, Bože? Snad jen ta pootevřená vrátka. Ať se má kam vrátit. Jestli bude chtít. A hlavně: kéž bych mu potají nezáviděl jeho radost ze života a nezačal ho soudit.*

Pátý má tu smůlu, že nedokáže žít jinak než naříkavě. Zvykl si na trápení, které ho pořád provází, každému o tom povídá, a ten nový obrázek v zrcadle (že je z něj někdo, nad kým se Bůh smiloval), ten mu k srdci nepřiřostl. *Já ti nevím, Bože, jestli se mu nestýská po soucitu. Ta léta, co má před sebou, asi pronaříká. To se někdy stává, že člověk vyjde z klece, ale neumí bez ní být. Tak mu aspoň budu blízko, aby nebyl sám.*

Řekl bych, že šestý by i poděkoval, ale netroufá si. Svě těžkosti i radosti prožívá spíš v srdci než veřejně. Nerad by před lidmi líčil, co prožívá, necítí se dobře, když na něj koukají. *Bože, taky si někdy říkám, jestli tebe i lidi neobtěžuju mnoha zbytečnými slovy. Měl bych je víc vážit. Ale věřím, že ty si i z té mé slovní vaty vybereš to důležité.*

Sedmý, ten je šťastný, že má tu patálii za sebou a už se k ní ani ve vzpomínkách nechce vracet: minulost budiž zapomenuta, udělejme za ní tlustou čáru a už o ní nemluvme. *Myslím, Bože, že to nejde, nezpracovaná minulost nás vždycky někde dožene. Rád bych mu pomohl, jenže jeho život a moje rady k sobě asi nebudou pasovat.*

Nevím, proč nepřišel osmý. Vždycky se zabýval hlavně tím, co naučit mladou generaci, čím prospět druhým lidem, co dobrého přinést světu, pořád by někomu pomáhal. *Připadá mi obdivuhodný, Bože. Ale stejně si myslím, že člověk si na sebe má udělat čas. Láska k bližním je fajn, ale amputace lásky k sobě život hodně zmrzačí.*

Devátý, ten by přišel Ježíšovi poděkovat, a jak rád! Ale kouká, že většina nejde, a to ho znejišťuje. Vždycky ho vykolejí, když všichni něco dělají jinak, než myslel, a raději se jim přizpůsobí. *Pomož, Bože, ať jeho nejistoty nezneužíváme.*

Vstaň, tvá víra tě zachránila. Tuhle větu řekl Ježíš, ale řekl ji jen mně a až na konci. Když jsme (ještě v deseti) žádali o pomoc, nenazval to vírou. Mluvil o ní až teď, až když jsem zjistil, jak moc můj život stojí na vděčnosti Bohu. Vlastně na ní stojí úplně. Boží milost není předvolební slogan ani kostelní lákadlo, nýbrž vztah, do kterého jsem směl vstoupit.

Ježíš si všiml, že jsem tu cizí. Ti ostatní odmalička vyrůstali v tradici, která počítá s Bohem, s kostelem a s vírou. Možná jim to zevšednělo (možná se i zprotivilo), nevím. Ale obdarování jsme přece všichni a Bůh nebere vážně hranice, které mezi sebou my lidé máme a zdůrazňujeme. A dokonce tvoříme i nové, teď bych třeba mohl nabýt dojmu, že pravá církev jsem spíš já než oni, když ani nepoděkovali, ale to bych tomu dal!

Řekl, že mě zachránila víra. Uzdravil nás všechny, ale o záchraně mluvil až teď. Beru to tak, že záchrana je v tom vztahu, na začátku společné cesty, když si najdu své místo před Bohem a vedle druhých.

Boží království je blízko, dokonce trochu už i mezi námi, a já díky tomu vidím i při pohledu do zrcadla trochu víc Boží milosti všude kolem nás a mezi námi. Vidím, že nejen sám sebou živ je člověk. Jestli to někdo nechápe nebo neuznává, soudit ho za to nebudu: vždyť zavírat někomu vrátka k možnému zázraku, k Božímu království, když mu je Bůh nechává otevřená, to by ode mě bylo pořádně křivé.

Bože, ty neuznáváš naše hranice (kéž bychom to taky uměli). A díky za to, že hranice nemá ani tvá milost. Pro náš zápas s hříchem je to strašně důležité. Amen.